Kelmtejn Mill-Caritas Malta Epilepsy Association.

Settembru 2002. Nru. 4

X'INHI L-EPILESSIJA ?

Il-mohh kompost minn biljuni ta' celloli. li jikkomunikaw ma' kull parti tal-gisem kif ukoll bejniethom. Il-mohh jibghat il-messaggi forma ta' elettriku rqiq. billi juza is-sistema ta' nervituri li niezlin ma' l-ispina dorsali jigifieri, is-Sistema Nervuza Centrali. B'din ix-xibka organizzata ta' celloli u nervituri, il-mohh jikkontrolla is-sensi taghna ta' dawl, xamm, toghma, u mess u kull moviment iehor fiziku li naghmlu u nhossu. Il-hsiebijiet, il-konxju, il-memorja u kif nisprimu l-emozzjonijiet, dawn kolla generati mill-mohh.

Il-mohh jikkontrolla wkoll l-funzjonijiet tieghu n-nifsu permess ta' dan l-elettriku li jaqbez bejn il-fibri mqabbdin bejn ic-celloli tal-mohh u n-nervituri li sejrin ghall kull parti tal-gisem, jew bejn il-fibri tal-mohh stess. Dan l-eletriku jigi generat meta c-celloli jitfghu fuq kimika li tmur bejn it-truf tal-fibri tal-mohh u t-truf tan-nervituri, li jirrizultaw f'xi azzjoni fil-gisem, jew bejn il-fibri tal-mohh stess, biex jirregola l-funzjonijiet tieghu n-nifsu.

Attakk ta' epilepsija jsir meta l-mohh, ghal xi raguni, ma' jirnexxilux jirregola l-livell ta' dan l-eletriku ghall xi perjodu qasir. Dan l-eletriku zejjed jattiva celloli li mhux suppost gew attivati bil-messagg originali. La darba gew attivati, dawn ic-celloli jibdew jibghatu messaggi li joholqu konfusjoni ta' messaggi hziena li jirrizultaw f'attakk ta'epilessija. It-tip jiddependi fuq liema parti tal-mohh saret din it-tempesta elettrika.

L-EEG (ElectroEncephalogram) jahdem billi jitwahhlu wires mar-ras li jaqraw u jamplifikaw dan l-elettriku. Il-magna mbghad tikkonverti din l-attivita eletrika fi stampa ta' mewg fuq karta miexja jew screen ta' computer. Kieku wiehed ikollu accessjoni waqt l-EEG, dawk il-mewg jizdiedu hafna u joghlew hafna.

Mela rajna li l-epilepsija hija kondizzjoni newrologica, mhux marda. Bejn wiehed u iehor, l-epilessija nsibuha f'wiehed f'kull mitejn tfal u wiehed fil-mijja tal-popolazzjoni. Ghalhekk hawn Malta huwa mahsub li hawn madwar tlett-elef ruh b'din il-kundizzjoni. Minn dawn, madwar 80 fil-mijja huma kontrollati izda l-20 fil-mijja l-ohra m'humiex avolja jiehdu iktar minn medicina wahda. Il-lum, ghal dawn hemm tama wkoll permess tal-Vagus Nerve Stimulation (VNS).

Nghidu li kondizzjoni ta' epilepsija tezisti meta wiehed ikollu accessjonijiet aktar minn darba. Ta' min jghid li uhud min-nies jesperjenzaw accessjonijiet li ma joriginawx mil-mohh u ma' jkunux epilepsija izda jkunu k-kagunati minn xi funzjoni metabolika hazina, xi kondizzjoni tal-qalb, nuqqas ta' zokkor, nuqqas ta' kalcjum jew xi kagun psikologiku. Dawn m'humiex epilepsija, u l-kura taghhom hija iktar facli. Minn hawn naraw l-importanza ta' ezami tad-demm qabel ma' wiehed jiddikjara li pazjent ghandu l-epilessija.

X'jista jkun il-kagun ? L-epilesija tista tkun k-kagunata minn xi gerha fil-mohh, bhal xi lezjoni, xi infezzjoni (bhal meningite), xi tumur. xi puplesija, xi daqqa (bhal f'xi incident tat-traffiku), waqt it-twelid ecc. Meta jkun hemm kagun, nghidu li hija Simptomatika izda xi persuni huma genetikament vulnerabbli u suggetti ghall accessjonijiet spontanji ghall ebda raguni. Dawn nirreferu ghalihom bhala epilepsija ideopatika

☆

Laqghat li jmiss.

Il-laqghat li jmiss ghall din is-sena huma :

13 ta' Settembru. 6 p.m. wiri ta' video fuq il-VNS.
Ottubru. Laqgha ma' David Bowie MEP. Hin u data iktar tard.
8 ta' Novembru. 6 p.m.

Ittri minn ghandkom.

Infakkrukom li wiehed mill-ghanijiet tal-Grupp huwa li jitkellem ma' l-awtoritajiet koncernati dwar titjib ta' servizz ghan-nies bl-epilessija. Dan jinkludi medicini, id-dritt ghax-xoghol u ghal-edukazzjoni kif ukoll id-dritt li wiehed ma' jigijx d-diskriminat. Ghaldaqstant infakkrukom biex tiktbulna jekk ghandkom xi lmenti jew xi kummenti li tixtiequ taghmlu. Niehdu pjacir ukoll jekk ikollkom xi esperjenzi li tixtiequ taqsmu maghna f'din in-'newsletter'. Hadd iehor jista jitghallem mill-esperjenzi taghkom.

Il-kwestjonarju ta' Lulju.

Il kwestjonarju li baghtna ma' n-newsletter ta' Lulju xtaqna li r-rispondewh iktar nies biex inkuna nafu xtahsbu fuq il-laqghat tax-xaghar u fuq l-Assocjazzjoni

Informazzjoni dwar l-epilessija.

☆

TAMA GDIDA FIL-KURA TAL-EPILESIJA.

IL-VAGUS NERVE STIMULATION. (VNS). Bil-Malti, Stimulazzjoni tan-nerf 'Vagus'. L-ewwel operazzjoni tal-VNS saret fl-1988. In-nerf Vagus igorr informazzjoni bejn il-mohh u l-organi tal-gisem, bhal qalb, stonku ecc. u huwa mahsub li mqabbad mal-partijiet tal-mohh involuti waqt accessjoni jew fit. Il-VNS hija operazzjoni zghira ta' madwar siegha, meta generatur zghir, simili ta' pacemaker tal-qalb, jitwahhal taht il-gilda, fuq is-sider vicin tal-ispalla xellugija. Minnhu jkun hiereg wire (lead) li jigi mkebbeb madwar in-nerf Vagus fl-onq. Dan il-generatur jitfa pulses ta'eletriku rqiq lill-mohh ghall 30 sekonda kull hames minuti, permess ta' dan in-nerf. Din l-istimulazzjoni tista twaqqaf xi accessjoni li tkun qieda tinbena. F'kas li l-pazjent ihoss fit gejja fuqu, hu jkun jista jistimula il-generatur huwa stess permess ta' kalamita zghira li tintlibes bhal arlogg jew tinzamm fil-but.
Jidher li l-unika 'side effect' li hemm huwa li jekk il-pazjent jitkellem waqt l-istimulazzjoni, dan jista jibdel il-vuci. Din tista tigi evitata billi il-pazjent izomm il-kalamita fuq il-generatur u b'hekk iwaqqaf l-istimulazzjonijiet temporarjament. Kien hemm kazijiet li waqt l-istimulazzjoni, dak li jkun jisol.
Sal-lum saru il-fuq minn 12 il-elf operazzjoniji VNS u ricerki juru li 15 fil-mijja tal-pazjenti ma' baqax itiehom fits, 80 fil-mijja naqsulhom bejn terz u nofs il-fits u 5 fil-mijja ma' kellhom ebda differenza. Barra minn hekk il-pazjenti tjiebu hafna fil-memorja, l-umorizmu, edukazzjoni u fil-hajja socjali taghhom. Il-kwalita tal-hajja taghhom tjiebet hafna.

LAQGHAT FIL-PARROCCI.
Ghas-sena d-diehla ghandna mahsub li niehdu parti fil-programm 'Focus' tal-Caritas. Barra milli jmorru xi kelliema fl-iskejjel, qed nippreparaw wkoll biex nidhlu fil-programm djakonija u nzuru l-bliet u l-irhula fejn nghamlu laqghat ta' saghtejn miftuhin ghall kulhadd. F'dawn il-laqghat nitkellmu fuq id-diversi aspetti tal-epilepsija, nirrispondu ghall-mistoqsijiet li jsiru u nuru video ta' siegha fuq it-tipi differenti ta' epilepsija li jezistu. Nilqghu suggerimenti u jekk ikun hemm xi lmenti genwini fuq xi problemi li tkunu qed tiltaqghu maghhom, ahna nkunu lesti li mmexxuhom quddiem l-awtoritajiet. Nirrepeti li dawn il-laqghat ikunu miftuhin ghall-kulhadd, mhux ghall min ghandu l-epilepsija biss, ghax l-iskop ewlieni huwa li nxerrdu taghlim fuq din il-kundizzjoni biex titkisser l-opinjoni hazina li tezisti u tintlaqgh' ahjar mis-socjeta. F'dawn il-laghqat nistghu ngibu wkoll kelliema specjalisti. Ghamlu kuragg u attendu

B.B.Q. KEMMUNA.
Din il-harga tan-newsletter qed nohorguha kmieni Biex navzawkom li fit-28 t'Awwissu qed norganizzaw BBQ f'Kemmuna. Il-lanca 'English Rose' titlaq mill-Ghadira fil-5.45 p.m. ghal-Ghawdex fejn jingabar l-ikel. Wara nibqghu sejrin lejn Kemmuna biex isir il-BBQ. Ikun hemm cans li min irid jista jghum. Il-lanca tasal lura l-Ghadira ftit qabel nofs il-lejl. Min jixtieq jigi huwa mitlub icempel lil-Frank Portelli fuq 21522007 kemm jista jkun malajr biex inkunu nafu kemm gejjin u naraw jekk nipprovdux trasport ukoll. Prezz tal-BBQ bil-lanca huwa Lm.5.50. Trasport ikun xi haga zghira extra.

Min irid jixtri video ta' siegha fuq l-aspetti differenti tal-epilepsija, jekk joghgobkom cemplu lis-Sur Frank Portelli fuq tel. 21446691 jew 21522007. Huwa possibbli wkoll li takkwistaw kopji ta video iehor fuq il-Vagus Nerve Stimulation, imma fil-prezent l-Inliz biss.

Godwin Cachia, Segr. Onor.
51, Gostna, Triq il-Hemel,
Swieqi. STJ 04.
Tel. 21370381.
E mail. Godcac@global.net.mt

KOMPETIZZJONI.

L-ewwel risposta tajba li nifthu, tirbah hames liri voucher minghand il-Euro Sport. Ibghatu r-risposta taghkom lil
Mrs. Connie Baker, 61/2, M.A. Vassalli Str., Qormi.

Mistoqsija: Skeletru ried jaqsam it-triq biex imur f'hanut in-naha l-ohra. X'tahseb li kien jismu l-hanut li ried izur ?